

Budapest, 2014. október 6. - Megkezdődött a perújítási eljárás a Fővárosi Törvényszéken hétfőn Hóman Bálint ügyében.

Az 1932 és 1942 közötti kultuszminisztert kormánytagként a Szovjetunió elleni háborúba lépés 1941. júniusi megszavazása miatt életfogytiglani szabadságvesztésre ítélték 1946-ban, és a börtönben hunyt el 1951-ben.

Egy évtizede Hóman Bálint akkor még élő fia kezdeményezett perújítást, sikertelenül. A jelenlegi eljárást Harmath Kálmán, az elítélt oldalági rokona indította el.

Perújítási eljárásra akkor van lehetőség, ha olyan új bizonyíték merül fel, amelynek alapján valószínűsíthető az elítélt felmentése vagy büntetésének jelentős enyhítése. Jelen ügyben ezek feltehetően a történész szakértői vélemény, illetve a több mint fél évszázaddal ezelőtti perben nem vizsgált dokumentumok lehetnek.

A Fővárosi Ítéltábla idén tavaszi döntése nyomán kezdődött el a törvényszéken az első fokú eljárás. Hétfőn a bíró ismertette az 1946-os ítéleteket, amelyek háborús bűntett miatt sújtották életfogytiglannal Hóman Bálintot, lényegében azért, mert vezető állásban elősegítette, illetve nem akadályozta meg az ország háborúba sodródását, a Bárdossy-kormány tagjaként 1941. június 26-án megszavazta Magyarország hadba lépését a Szovjetunióval.

A perújítást kezdeményező és az ügyész álláspontja egyaránt az, hogy háborús bűntettet csak szándékosan lehet elkövetni, vizsgálni kell tehát, hogy Hóman Bálint milyen ismeretek birtokában szavazott 1941. június 26-i kormányülésen és egyáltalán miről, hiszen ma már ez sem egyértelmű. Egyes vélemények szerint a minisztertanács csupán megállapította a hadiállapot beálltát az aznap történt légitámadások, például a kassai bombázás és egy vonatszerelvény elleni repülőtémadás után néhány órával.

A többtucatnyi halálos áldozatot követelő légitámadásokat a magyar kormányzat casus bellinek - háborút előidéző ok vagy ürügy - tekintette. Megoszlik a történészek véleménye arról, hogy milyen gépek követték el a magyar területek elleni támadásokat, és az kinek állhatott érdekében.

A hétfői tárgyaláson az ügyész többek között azt a kérdést tette fel a történész szakértőnek, hogy kik voltak jelen az ominózus kormányülésen, volt-e akkor olyan információ, amely kérdésessé tette, hogy szovjet gépek bombáztak, mit tudtak a Szovjetunió reakcióiról, mennyi külpolitikai mozgástere volt akkor a magyar vezetésnek, figyelembe véve a német szövetséget, illetve ha szovjet bombázás volt, mennyire volt szükségszerű a hadba lépés, továbbá mennyire lehetett valós ok, illetve mennyire lehetett egy kapóra jövő hivatkozás a kassai bombázás egy Magyarország vélt érdekeit szolgáló Szovjetunió elleni hadba lépéshez.

Varga István ügyvéd, korábban több cikluson át fideszes országgyűlési képviselő, a perújítást kezdeményező jogi képviselője tárgyalótermi felszólalásában azt mondta, hogy a kormányülésen csupán deklarálták, hogy beállott a hadiállapot, és ezt vette tudomásul másnap a törvényhozás. Az ügyvéd azt is elmondta: Hóman korabeli nyilatkozata szerint csak a háború után hallott arról a lehetőségről, hogy a háborús okként szolgáló légitámadást esetleg nem is szovjet gépek hajtották végre.

Varga István szerint Hóman Bálint közéleti szerepléseit ismerve nem jobboldali vagy szélsőjobboldali, hanem középen álló politikus volt, akinek azért kellett bűnhődnie, mert a Klebelsberg Kuno - a Bethlen-kormány kultuszminisztere - által az 1920-as években elindított kultúrpolitikát folytatta.

Varga István hangsúlyozta, hogy a perújítási eljárás célja Hóman Bálint rehabilitálása, hogy

Írta: Adminisztrátor
2014. október 06. hétfő -

legalább a becsületét visszaadják.

Az eljáró bírói tanács az ügyész és a perújító kérdései mellett arra is választ vár a történész szakértőtől, hogy összességükben miként értékelhetők Hóman Bálint politikai beszédei, cikkei, milyenek voltak az eset körülményei, illetve mit lehet tudni a kassai bombázásról.

A hétfői tárgyaláson a törvényszék a Veritas Történetkutató Intézetben dolgozó Ujváry Gábor történészt kérte fel szakvélemény elkészítésére, ennek határideje az év vége. A bíróság lehetőséget adott arra, hogy a szakértő egyes részkérdések tisztázására másokat is bevonjon a munkába. A következő tárgyalást a szakvélemény benyújtása után, várhatóan jövő év elején tartja a bíróság, és feltehetően a szakértőt hallgatják meg.

Hóman Bálint 1885-ben született a fővárosban, a két világháború közötti magyar történettudomány kiemelkedő alakja, egyetemi tanár, 1918-tól az Akadémia levelező, 1929-től rendes tagja, 1933 és 1945 között igazgatója, az 1920-as évek elején állt a Országos Széchényi Könyvtár, majd a Nemzeti Múzeum élén. A Hóman-Szekfűként emlegetett akkori reprezentatív magyar történelmi összefoglalás kezdetektől 15. századig tartó fejezeteit Hóman írta, a többi Szekfű Gyula.

Hóman Bálint nem csupán kormánytag, hanem parlamenti képviselő is volt. Ezt a pozícióját a nyilas hatalomátvétel után is megtartotta. A szovjet hadsereg elől Németország felé menekült, és amerikai fogságba került. Népbírói perében Szekfű Gyula és Kosáry Domokos történész - a rendszerváltás után az Akadémia elnöke - is kiállt mellette.